

Úvodník státní tajemnice Mileny Hrdinkové

Číslo 370
16. prosince 2019

V tomto čísle naleznete

Úvodník státní tajemnice
Mileny Hrdinkové

Zasedání Evropské rady a Eurosummitu

Doporučení Národního konventu
k digitálnímu trhu

Zelená dohoda pro Evropu od
Evropské komise

Výsledky zasedání Rady pro zahraniční věci

Výsledky zasedání Rady pro zaměstnanost, soc. politiku a zdraví

Parlament představil Green Deal
Program evropských institucí

Milí čtenáři,

je před námi prakticky poslední pracovní týden letošního roku, a tak je toto také poslední letošní úvodník v pravidelném týdenním přehledu dění v EU.

Nejprve se vrátím k hlavní události týdne minulého. V Bruselu ve čtvrtek a v pátek zasedala Evropská rada, která byla sice poslední letošní, zároveň však první v novém institucionálním cyklu, a tedy vedena novým předsedou Charlesem Michelem. Klíčovým tématem, kterému lídři věnovali nejvíce času, bylo klima. Debata k němu se vedla do pozdních nočních hodin, ale nakonec se podařilo najít shodu a EU se, s výjimkou jednoho členského státu, dohodla na závazku dosažení klimatické neutrality do roku 2050. ČR se podařilo vyjednat, aby se v závěrech Evropské rady objevila zmínka o jaderné energii, bez jejíhož využívání by ČR nebyla schopna klimatické neutrality dosáhnout. Dalšími tématy čtvrtečního summitu byl víceletý finanční rámec a vnější vztahy. Diskuze se vedla o sankcích vůči Rusku a tureckých těžebních aktivitách ve východním Středomoří. V pátek lídři pokračovali otázkou prohlubování hospodářské a měnové unie na Eurosummitu v inkluzivním formátu a krátce debatovali také o brexitu a budoucím vztahu pojeného království a EU v souvislosti s výsledky čtvrtečních britských parlamentních voleb. V nich získala pohodlnou většinu Konzervativní strana, a tak je velice pravděpodobné, že Spojené království k 31. lednu 2020 EU skutečně opustí. Přestože tím ČR ztratí tradičního a silného partnera nejen na zasedání Evropské rady, je dobře, že se již EU bude moct posunout k jednání o budoucím vztahu a dvouletý proces vyjednávání samotného vystoupení bude završen.

V Bruselu i tento týden pokračují zasedání Rady. Včera a dnes je to Rada pro zemědělství a rybolov, která má na programu výměnu názorů k reformě společné zemědělské politiky po roce 2020, nařízení Rady o rybolovných kvótách a celkových povolených odloveh pro rok 2020, aktualizovanou biohospodářskou strategii EU nebo ochranu a obnovu světových lesů. Ve čtvrtek se schází Rada pro životní prostředí. Ministři budou diskutovat o Zelené dohodě pro Evropu, politice EU v oblasti biologické rozmanitosti po roce 2020 nebo výsledcích konference OSN o změně klimatu COP25, která minulý týden skončila v Madridu.

Ve Štrasburku se tento týden koná poslední letošní plenární zasedání Evropského parlamentu. Poslanci mají na programu volbu nového Evropského veřejného ochránce práv, informace o závěrech zasedání Evropské rady 12. a 13. 12., využívání fondů EU v členských státech nebo předání Sacharovovy ceny na svobodu myšlení. Jejím laureátem je letos ujugurský ekonom a aktivista za práva ujugurské menšiny v Číně Ilham Tohti.

Závěrem mi dovolu, milí čtenáři, popřát vám příjemné prožití vánočních svátků a a vše nejlepší do nového roku 2020.

Zasedání Evropské rady a Eurosummitu > Rada

V Bruselu proběhlo ve čtvrtek 12. a v pátek 13. prosince další zasedání Evropské rady a Eurosummitu. Jednání vedl po prvé bývalý belgický předseda vlády Charles Michel, který tak nahradil Donalda Tuska ve funkci předsedy Evropské rady. Českou delegaci vedl předseda vlády Andrej Babiš.

První den poslední Evropské rady letošního roku byl ve znamení klimatu. V červnu Evropská rada nenašla shodu o závazku dosažení klimatické neutrality v roce 2050, takže se k tomuto tématu lídři vrátili na tomto jednání. Nová předsedkyně Komise úvodem shrnula sdělení Komise k Zelené dohodě. Následovala delší výměna mezi lídry, přičemž část z nich upozorňovala na odlišné podmínky jednotlivých států (např. větší výskyt uhelných regionů ve východní Evropě), které by tak měly být lépe zohledněny na úrovni EU. Pro

některé bude tak dosažení klimatické neutrality do roku 2050 výrazně nákladnější než pro jiné. Tyto státy akcentovaly tedy potřebu dodatečných finančních prostředků na ekologickou transformaci. Klíčovou otázkou například pro ČR byla ale také otázka volby vlastního energetického mixu a možnost využití jaderné energie. Nakonec se v nočních hodinách podařilo najít dohoda a mimo Polsko se všechny státy zavázaly k cíli klimatické neutrality do roku 2050. Tento závazek bude doprovázen mj. novými finančními zdroji na tranzici včetně vytvoření mechanismu pro spravedlivou transformaci ve výši až 100 miliard eur, které by měly z části jít právě na uhelné regiony. Mimo to byla také zakotvena v závěrech role jaderné energie jako využitelné energie při cestě ke klimatické neutralitě. Lídři by se k tomuto tématu měli opět vrátit příští

rok, na červnovém zasedání Evropské rady, a jednat o možném připojení Polska k tomuto závazku.

Během čtvrteční večeře se lídři krátce věnovali také víceletému finančnímu rámci. Shodli se, že finský návrh negociačního balíčku je v tuto chvíli nedostatečný pro další vyjednávání a k tématu se tedy vrátí na příštím jednání Evropské rady v prvním čtvrtletí 2020. Charles Michel byl v tomto smyslu pověřen, aby předložil nový návrh dohody. V rámci vnějších vztahů posléze státníci řešili sankce proti Rusku. Prezident Macron a kancléřka Merkelová informovali o výsledku jednání v Normandském formátu a lídři se shodli na dalším prodloužení sankcí proti Rusku. Dále se prezident a premiéři věnovali Turecku a jeho těžebním aktivitám ve východním Středomoří, vztahům s Afrikou a obchodní politice v kontextu současné paralýzy mechanismu řešení sporu Světové obchodní organizace.

V rámci pátečního jednání Eurosummitu lídři vyhodnotili aktuální stav práce na prohlubování hospodářské a měnové unie. Přijaté prohlášení vítá dosažený pokrok

v rámci jednání Eurokupiny a vyzývá Eurokupinu k další práci na balíčku reforem a k nalezení řešení otázky financování nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost eurozóny. Obsahuje také zmínku o mezinárodní roli eura, což je jednou z priorit budoucí EK.

Posléze Evropská rada zasedla ve formátu Evropské rady dle článku 50. SEU (ER50), tedy k otázkám vystoupení Spojeného království z EU. Lídři jednali v návaznosti na volby ve Spojeném království ze dne 12. 12. právě o výsledcích těchto voleb, ve kterých Konzervativní strana Borise Johnsona získala dostatečnou většinu k ratifikaci výstupové dohody. Evropská rada podle čl. 50 zároveň přivítala pověření M. Barniera vyjednáváním budoucího vztahu se Spojeným královstvím.

/V. Olmer/

Doporučení Národního konventu k digitálnímu trhu > ČR a EU

Národní konvent o EU vydal doporučení vzniklá na základě kulatého stolu z 6. prosince 2019, jehož tématem byl digitální vnitřní trh. Diskuze se zúčastnili zástupci státní správy, akademické, sociální a hospodářské sféry, společně se zástupci evropských institucí, neziskového sektoru, ekologických organizací a dalšími účastníky. Odborným garantem kulatého stolu byl Institut pro politiku a společnost.

Mottem nové Komise je posílení technologické suverenity EU. Dle této vize nemá být evropský trh do budoucna závislý na dodávkách moderních technologií ze třetích zemí, typicky z Číny a USA. Evropská unie se má snažit posilovat evropské high-tech inovace a technologie a zajistit si tak silné postavení na globálním trhu.

Debatu Národního konventu o EU byla **rámována čtyřmi otázkami**. Jaká jsou rizika závislosti EU na importu technologií? Jakým způsobem by měla být vize posilování technologické neutrality/suverenity EU naplňována a jaké jsou reálné překážky? Je rozšíření stávající směrnice eCommerce na nové subjekty (sociální sítě, cloudové služby, online reklamní služby apod.) žádoucí? Jaký dopad na konkurenceschopnost evropských firem by mělo mít uzavírání se importu technologicky vyspělých služeb a produktů z třetích zemí světa? Jaký mechanismus by mohl účinně bránit šíření nevhodného a nelegálního obsahu na online platformách?

Národní konvent o EU vydal na základě diskuze **4 doporučení**.

Zelená dohoda pro Evropu > Komise

Dne 11. prosince představila nová předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová sdělení Zelená dohoda pro Evropu. Toto dlouho očekávané sdělení reflektuje snahu Evropské komise zvýšit ambice stávajících environmentální politiky Evropské unie spolu se závazky v oblasti energetiky a klimatu za cílem dosažení klimatické neutrality v roce 2050. Zelená dohoda pro Evropu představuje pro novou Evropskou komisi naprostou prioritu.

Komise informovala, že Zelená dohoda dále cílí na zachování a posílení ochrany přírodního bohatství a ochranu zdraví a blahobytu občanů EU, s cílem minimalizovat dopady změny klimatu. Sdělení zdůrazňuje, že plánovaná

ČR by dle prvního doporučení neměla podporovat narušování konkurenčního prostředí protekcionismem a uměle podporou.

Zároveň by měla podporovat tzv. mechanismy obrany, aby „evropští šampioni“ mohli vynikat, ne ale na úkor konkurenčního prostředí na vnitřním trhu. Druhé doporučení konstatuje, že by digitální vnitřní trh měl být rozvíjen podporou a investicemi do vědy a výzkumu, kdy stát by měl prosazovat opatření, která nepovedou k omezení dostupných prostředků v programech jako je Digital Europe a Horizon Europe. Další doporučení apeluje na to, aby byl důraz při vytváření nových regulačních opatření kladen na srozumitelnost pro poskytovatele služeb, umožňoval jasný a jednotný výklad a byl vynutitelný napříč jednotným trhem EU. Poslední doporučení nabádá platformy, aby přijaly vyšší míru zodpovědnosti a vymáhaly svá vlastní pravidla, moderace obsahu by se měla řídit principy transparentnosti a konzistentnosti a být jasně zdůvodněna. Stát by měl být aktivnější ve vymáhání práva v online prostředí.

Úplné znění závěrů a doporučení je k dispozici na stránce www.narodnikonvent.eu. Pro další informace o příštích kulatých stolech, podkladové dokumenty a další materiály včetně videí můžete také navštívit účty na sociálních sítích - Twitter: @KonventEU, Facebook: Národní konvent o EU a Instagram: #Narodnikonvent. /J. Sochor/

energetická tranzice musí být spravedlivá a inkluzivní, se značným důrazem na ochranu regionů a obyvatel, pro které bude přechod nejnáročnější. Zelená dohoda pro Evropu je rovněž klíčovou součástí strategie Komise na dosažení cílů udržitelného rozvoje OSN pro rok 2030. Evropská komise zdůvodnila publikaci tohoto sdělení jako snahu reagovat na aktuální projevy změny klimatu a stávající projekce a dopady současného trendu.

Sdělení představuje detailní plán, jenž obsahuje informace, které stávající politiky je potřeba aktualizovat a které nové je nezbytné představit, tak aby mohla EU v roce 2050 dosáhnout emisní neutrality. Komise rov-

něž informovala, že v rámci Zelené dohody rovněž přeorientuje evropský semestr makroekonomické koordinace a začlení do něj cíle udržitelného rozvoje OSN.

Součástí sdělení je plán vydání celkem přes 40 nových strategií, legislativních návrhů, či dalších sdělení tak, aby bylo možné daného ambiciózního cíle dosáhnout. Jedná se o komplexní souhrn dokumentů, který zastřešuje mnohá odvětví od dopravy, přes průmysl, renovace budov, digitalizaci až po zemědělství. Mezi nejdůležitější avizované dokumenty patří i „právní rámec pro klima“, který má promítnout cíl dosažení klimatické neutrality v roce 2050 do legislativy, Komise by měla tento rámec představit od března 2020. Následně Komise avizuje, že během léta 2020 předloží analýzu dopadů navýšení stávajícího cíle snížení emisí v roce 2030, tedy z aktuálního cíle 40 % na **50% až k 55 % vůči roku 1990** a poté pro dosažení těchto cílů provede do června 2021 analýzu stávajících politik a návrh na jejich možnou úpravu. Již nyní je ve sdělení zmíněno rozšíření systému EU ETS na nové sektory jako jedno z možných opatření.

Tyto změny politik by podle Komise měly zajistit odpovídající tržní ohodnocení uhlíku a vyvolat změnu chování

podniků a obyvatel k větší udržitelnosti, rovněž by mělo dojít k nastartování investic do udržitelných projektů. Protože momentálně ne všichni zahraniční partneři EU sdílí ambice v oblasti klimatu, Komise navrhuje zavedení **„Carbon border adjustment mechanism“** pro sektory, které mají zvýšené riziko úniku uhlíku. V rámci investičního plánu pro udržitelnou Evropu navrhne Komise **mechanismus pro spravedlivou transformaci**, včetně Fondu pro spravedlivou transformaci. Tyto nástroje mají zajistit minimalizace dopadů tranzice. Mechanismus pro spravedlivou transformaci se zaměří na ty regiony a odvětví, které jsou transformací nejvíce zasaženy, protože jsou závislé na fosilních palivech nebo uhlíkově náročných procesech. Komise již informovala, že na tento mechanismus by mělo být alokováno 100 miliard EUR.

Sdělení dále zmiňuje, že těchto ambicí je potřeba dosáhnout pomocí zachování technologické neutrality a rovněž je nezbytné více reflektovat problematiku klimatu při multilaterálních a bilaterálních jednáních.

/M. Sitta/

Výsledky zasedání Rady pro zahraniční věci > Rada

V pondělí 9. prosince 2019 se v Bruselu uskutečnilo pravidelné zasedání Rady pro zahraniční věci. Zcela poprvé zasedání předsedal nový Vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borell. Českou delegaci vedl ministr zahraničí Tomáš Petříček.

Jednání bylo zahájeno **bodem k aktuálním otázkám**. Během něj proběhla krátká výměna názorů k pondělnímu summitu normandského formátu v Paříži či k memorandu mezi Tureckem a Libyí o delimitaci námořních hranic. Dále Vysoký představitel informoval o zahraničněpolitických tématech nadcházející Evropské rady či aktuální situaci v Latinské Americe, Íránu či Hongkongu. Rumunský ministr vystoupil k aktuálnímu vývoji v Moldavsku.

V rámci prvního diskuzního bodu ministři diskutovali o **vztazích mezi EU a africkým kontinentem** s cílem poskytnout vodítka pro ministerské zasedání EU – Africká unie (AU) a summit lídrů EU – AU v příštím roce, jakož i pro novou strategii pro Afriku, kterou bude nová Komise připravovat. Ministři jednohlasně podpořili posílení angažmá a partnerství s Afrikou a uvítali důraz nové Komise na tento kontinent. Dle vyjádření přítomných je klíčové vytváření strategie „spolu“ s Afrikou, nikoliv „pro“ Afriku. Všeobecně také rezonovala potřeba ownershipu ze strany afrických partnerů. Členské státy potvrdily platnost prio-

ritních oblastí ze summitu v Abidjanu.

Následovalo téma **podpory a ochrany lidských práv ve světě**. Ministři v diskuzi vyjádřili silný zájem o lidskoprávní situaci a stav občanské společnosti ve světě, přičemž zvláštní důraz kladli zejména na situaci v Rusku. Vysoký představitel proto také přislíbil, že ESVA se bude tomuto tématu věnovat s ještě větší intenzitou než doposud. Došlo zároveň k absolutní shodě ohledně vzniku nového Akčního plánu pro lidská práva a demokracii na roky 2020 - 2024, jenž by měl být aktivnější efektivnější než ten stávající. Ministři dosáhli širokého konsenzu, neboť žádná z delegací nevyjádřila nesouhlas, také ve věci ustavení horizontálního lidskoprávního sankčního režimu. Ačkoliv stále přetrvávají rozdíly v názorech ohledně jeho konkrétní podoby, pracovní skupiny Rady začnou připravovat příslušný právní akt. Výrazné podpory se dostalo též angažmá EU v problematice genderové rovnoprávnosti a práv žen.

Na konci zasedání pak proběhl **neformální oběd**, během něhož ministři a Vysoký představitel bez účasti externího hosta diskutovali plán práce do budoucna a pracovní metody v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

/L. Hadrava/

Zasedání Rady pro zaměstnanost, soc. politiku a zdraví > Rada

Ve dnech 9. a 10. prosince 2019 se v Bruselu uskutečnilo zasedání Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele. Delegaci ČR vedli v části zdraví ministr zdravotnictví Adam Vojtěch a náměstek ministra Filip Vrubel. Delegaci ČR v části zaměstnanost a sociální politika vedla náměstkyně ministryně práce a sociálních věcí Martina Štěpánková.

První den začala Rada politickou rozpravou na téma **„Ekonomika blahobytu – další kroky v investování do zdraví jako její klíčové součástí“**. Ministryně a ministři v následné diskusi zdůraznili význam ekonomiky blahobytu pro společnosti nezbytnost holistického a multisektorového přístupu při její implementaci. Tématy diskuse byly

duševní zdraví, stárnutí populace a digitalizace ve zdravotnictví. Mnoho členských států podpořilo přípravu nové strategie EU pro oblast duševního zdraví a také připravovaný Evropský prostor zdravotnických dat. Odpolední politická diskuse proběhla k tématu **„Evropská léková politika – posílená spolupráce a koordinace za účelem zlepšení přístupu k léčivům“**. Ministři a ministryně se shodli na tom, že všechny členské státy řeší v různém rozsahu a z rozdílných důvodů problémy s rostoucí nedostupností léků. Je důležité posílit vzájemnou spolupráci na úrovni EU, ale zároveň respektovat kompetence členských států v této oblasti.

V rámci bodu Různé podala Komise zprávu /Pokr. na s. 4/

o implementaci nařízení o zdravotnických prostředcích. K tomuto bodu vystoupily některé delegace, včetně ČR, které vyzvaly Komisi k zintenzivnění implementace mimo jiné i s ohledem na odložení spuštění databáze EUDAMED. Konkrétní švédský návrh na přípravu akčního plánu byl podpořen většinou z nich.

Druhý den začalo jednání Rady politickou diskusí ministrů a ministryň na téma „**Budoucnost politik genderové rovnosti a generového mainstreamingu v EU**“.

Odpolední část jednání zahájila politická diskuse ministrů a ministrů na téma „**Budoucnost sociálního acquis EU v oblasti zaměstnanosti a pracovních vztahů**“.

/Jan Matera/

Ursula von der Leyenová představila Zelenou dohodu > Evropský parlament

Dne 11. 12. se v Bruselu uskutečnilo mimořádné plenární zasedání Evropského parlamentu při příležitosti představení Zelené dohody pro Evropu. Dokument, jehož konečným cílem je udělat z Evropy první klimaticky neutrální kontinent do roku 2050, poslancům představila předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová spolu s odpovědným místopředsedou Fransem Timmermansem. Poslanci tak dostali příležitost o tomto průlomovém dokumentu diskutovat několik hodin po jeho představení Evropské komisi a také den před tím, než klimatickou neutralitu projednali lídři na Evropské radě. Brzkou diskusi je možno interpretovat jako vstřícné gesto předsedkyně Komise směrem k Evropskému parlamentu, který je tak do přípravy Zelené dohody zapojen již od samého počátku.

Sdělení o Zelené dohodě pro Evropu představuje celkem 50 opatření, na základě kterých by EU měla v nadcházejících 30 letech přejít k uhlíkové neutralitě, tedy ke stavu, kdy vypouští minimum emisí skleníkových plynů a vypuštěné emise dokáže zpět pohltit. Dohoda mimo jiné navrhuje nový cíl snížení emisí v roce 2030 na 50 – 55 % oproti roku 1990, možnost zavedení kompenzačních opatření na zboží z třetích států s nižšími klimatickými standardy či zřízení Mechanismu pro spravedlivý přechod ve výši 100 miliard euro. V příloze Dohody pak Komise představila harmonogram klíčových opatření, tedy legislativních a nelegislativních návrhů, které by EU měla představit v letech 2020 a 2021.

Zajímavostí je, že Komise Dohodu prezentuje jako „novou strategii růstu“, jejímž cílem je EU přetransformovat na spravedlivé a prosperující společenství. Tuto argumentaci

Ursula von der Leyenová zvolila i při představování Dohody v Evropském parlamentu, kde zdůraznila, že kromě snižování emisí Dohoda přispěje také k tvorbě pracovních míst a rozvoji inovací. Ambiciózní dokument přitom přirovnala k vyslání člověka na měsíc.

Následná diskuse o Zelené dohodě s poslanci naznačila, že ani v Evropském parlamentu nebude prosazení navržených opatření jednoduché. Ač je Evropský parlament v ochraně klimatu ambicióznější než Rada a cíl klimatické neutrality v roce 2050 podpořil již na listopadovém zasedání, rozpory existují například v otázce cíle snížení emisí do roku 2030. Zatímco poslanci středopravicové EPP se obávají, že snížení emisí o více než 50 % bude mít negativní ekonomické dopady, středolevicová S&D a centristická RE snížení o 55 % podporují. Podle Zelených a levicové GUE/NGL je 55% cíl nedostatečný a navrhuje snížení emisí o 65, respektive 70 % oproti roku 1990. Poslanci pravicové ECR zdůrazňovali, že plány na snižování emisí musí být realistické a že by do nich měly být zapojeny členské státy.

Na závěr dvouhodinové rozpravy se slova ujal výkonný místopředseda EK pro Zelenou dohodu pro Evropu Frans Timmermans, který zdůraznil nezbytnost přijetí opatření k dosažení klimatické neutrality. Zároveň vyzdvihl potřebu solidarity v souvislosti s energetickou transformací v členských státech střední a východní Evropy.

Usnesení k Zelené dohodě pro Evropu by Evropský parlament měl přijmout během plenárního zasedání ve dnech 13. – 16. ledna.

/K. Votavová/

Program evropských institucí, 17. až 24. prosince > Informace

Plenární zasedání Evropského parlamentu, 16. až 19. prosince

V tomto týdnu se uskuteční poslední letošní plenární zasedání EP ve Štrasburku. Mezi jeho hlavní body patří volba veřejného ochránce práv

Zasedání kolegia komisařů, 17. prosince

Kolegium komisařů se bude zabývat balíčkem k evropskému semestru, který obsahuje několik dokumentů: Výroční strategie pro udržitelný růst pro rok 2020, Doporučení pro eurozónu, Zpráva o výstražném mechanismu, Společná zpráva o zaměstnanosti a jednotném trhu. Kromě toho komisaři prodiskutují přípravu Konferen-

ce o budoucnosti Evropy, jejíž rámec představí místopředsedkyně EK Věra Jourová a Dubravka Šuica.

Rada pro životní prostředí 19. prosince

Podle předběžné agendy bude mít zasedání Rady pro životní prostředí dva stěžejní body. Zaprvé přijetí závěrů Rady k nastavení globálního rámce pro ochranu biodiverzity po roce 2020, které mají vyslat jasný signál, že ČS se budou zabývat ztrátou biodiverzity a potvrdit odhodlání členských států s tímto úbytkem bojovat. Zadruhé proběhne výměna názorů na politiku EU v oblasti životního prostředí a klimatu v novém legislativním období.

Týden v Evropské unii

Týdenní monitoring událostí v EU Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR

Číslo 370 týden od 16. do 22. prosince 2019 * Šířeno výhradně v elektronické podobě * Přípravují pracovníci Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR * Editor: David Březina* Kontakt: newsletter@vlada.cz